

У спеціалізовану вчену раду
Д 35.052.19
Національного університету
«Львівська політехніка»

67-72-101/1
15.10.2019

м. Львів, вул. С. Бандери, 12

ВІДГУК

офіційного опонента доктора юридичних наук, доцента Тімашова Віктора Олександровича на дисертаційне дослідження Перуна Тараса Степановича на тему «Адміністративно-правовий механізм забезпечення інформаційної безпеки в Україні», подане на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право

Дисертаційне дослідження Перуна Т. С. присвячене висвітленню теоретичних і практичних аспектів адміністративно-правового механізму забезпечення інформаційної безпеки в Україні у контексті розвитку сучасної доктрини адміністративного та інформаційного права.

Актуальність теми дослідження.

Нині Україна знаходиться на етапі всебічного реформування. У результаті такого становлення держава розширила офіційне визнання інформаційних прав і законних інтересів фізичних і юридичних осіб в інформаційній сфері, проте наразі тривають дискусії серед правників щодо ролі адміністративно-правового механізму забезпечення інформаційної безпеки у суспільстві та зміцнення гарантій інформаційної безпеки загалом. Незважаючи на організаційні відмінності в різних державах, інформаційна безпека має відповідати загальним стандартам і процесуальним гарантіям, які закріплені в Конвенції про захист прав людини та основних свобод, у Законі України від

8 липня 2018 року «Про національну безпеку України» та низці інших нормативно-правових документів, з положеннями яких доцільно гармонізувати національне законодавство у сфері інформаційної безпеки на шляху реалізації Угоди про асоціацію України та Європейського Союзу. Особливе місце в забезпеченні інформаційної безпеки посідає адміністративно-правовий механізм реалізації Доктрини інформаційної безпеки України та Стратегії кібербезпеки України.

В умовах збройної агресії на сході держави питання забезпечення інформаційної безпеки набувають особливої актуальності. Адміністративно-правовий механізм забезпечення інформаційної безпеки стає важливим елементом національної безпеки. Проте, в роботах дослідників висвітлено лише окремі аспекти адміністративно-правового механізму забезпечення інформаційної безпеки, а зважаючи на зміни та реформування в Україні, різні грані феномену адміністративно-правового механізму забезпечення інформаційної безпеки потребує більш повного вивчення. Саме тому, дослідження адміністративно-правового механізму забезпечення інформаційної безпеки в Україні щодо захисту прав, свобод та інтересів громадян в національному інформаційному просторі, у контексті інтеграції в Європейській та Північноатлантичний Союз, а також відсутність фундаментальних наукових розвідок з цієї проблематики в новітніх умовах розвитку адміністративного та інформаційного права зумовлює актуальність та своєчасність поданого Перуном Т. С. дисертаційного дослідження.

Ступінь обґрунтованості та достовірності наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.

Ступінь обґрунтованості та достовірності наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації зумовлений, насамперед, раціональною та логічно узгодженою структурою дисертаційного дослідження. Його зміст складається із: вступу, трьох розділів, поділених на сім підрозділів, висновків, списку використаних джерел і додатків.

У вступі дисертантом визначено актуальність теми роботи, а також її основні загальні характеристики. У першому розділі розглянуто питання щодо формування наукового уявлення про інформаційну безпеку держави, особи та суспільства як об'єкта адміністративно-правового захисту, розкрито сутність і особливості інформаційної безпеки як системи суспільних відносин та об'єкта правової охорони, подано характеристику вихідних методологічних засад дослідження інформаційної безпеки, проаналізовано сучасний стан нормативно-правового забезпечення інформаційної безпеки в Україні. Другий розділ дисертації присвячений розкриттю особливостей структури механізму адміністративно-правового забезпечення інформаційної безпеки в Україні через: визначення поняття та принципів побудови механізму правового регулювання забезпечення інформаційної безпеки; аналіз адміністративно-правового регулювання забезпечення інформаційної безпеки у контексті державного управління та державного регулювання інформаційної безпеки; з'ясування системи суб'єктів забезпечення інформаційної безпеки; характеристику особливостей адміністративно-правового режиму забезпечення інформаційної безпеки. У третьому розділі дослідження дисертант розкриває шляхи підвищення ефективності адміністративно-правового забезпечення інформаційної безпеки в Україні.

Обрана дисертантом структура дозволила всесторонньо дослідити предмет дисертаційної роботи, а зацікавленим особам чітко простежити за думкою автора стосовно адміністративно-правового механізму забезпечення інформаційної безпеки, а також напрямів вдосконалення нормативно-правового регулювання цієї сфери. Особливу цінність роботі, надав проведений автором глибокий і кваліфікований аналіз нормативно-правової бази, яка регламентує забезпечення інформаційної безпеки.

Суттєвої наукової ваги дисертаційній роботі додав усесторонній аналіз статистичних даних щодо правопорушень у сфері інформаційної безпеки. З огляду на це, можна констатувати, що достовірність отриманих результатів і обґрунтованість сформульованих пропозицій визначається правильно обраним

методологічним підходом щодо проведеного дослідження, об'ємним та всебічним використанням наукового та емпіричного матеріалу. Винесені на захист положення характеризують роботу як комплексне дисертаційне дослідження, присвячене вивченню наукового завдання щодо адміністративно-правового механізму забезпечення інформаційної безпеки в Україні.

Наукові положення, викладені у дисертації, ґрунтуються на використанні загальнонаукових і спеціальних методів та прийомів наукового пізнання тих процесів, що відбуваються у сфері інформаційної безпеки.

Рецензована дисертація є одним з оригінальних досліджень адміністративно-правового механізму забезпечення інформаційної безпеки в Україні та написана з урахуванням змін правового, економічного та політичного характеру. У роботі досліджено різні аспекти адміністративно-правового механізму забезпечення інформаційної безпеки з урахуванням досягнень національної та світової адміністративної та теоретико-правової думки, здійснено поглиблений аналіз адміністративно-правових і інформаційних норм, що регламентують сферу забезпечення інформаційної безпеки.

При дослідженні поставлених завдань автором цілком слушно було застосовано систему існуючих загальнонаукових та спеціальних методів, спрямованих на отримання об'єктивних та ґрунтовних результатів з позицій комплексного та системного підходів. До числа вагомих результатів дисертаційного дослідження, судячи з дисертації та автореферату, можна віднести те, що: проаналізовано інформаційну безпеку як систему суспільних відносин і об'єкт правової охорони; розкрито вихідні методологічні засади дослідження інформаційної безпеки та нормативно-правове забезпечення інформаційної безпеки в Україні; визначено поняття та принципи побудови механізму правового регулювання забезпечення інформаційної безпеки; охарактеризовано адміністративно-правове регулювання забезпечення інформаційної безпеки у контексті державного управління та державного регулювання інформаційної безпеки; розглянуто систему суб'єктів

забезпечення інформаційної безпеки і особливості адміністративно-правового режиму забезпечення інформаційної безпеки; окреслено шляхи підвищення ефективності адміністративно-правового забезпечення інформаційної безпеки в Україні. Особливий інтерес становлять думки автора, що стосуються характеристики особливостей адміністративно-правового механізму забезпечення інформаційної безпеки у контексті реалізації прав, свобод та інтересів громадян в умовах інформаційного суспільства.

Результати дисертаційного дослідження знайшли своє використання у: науково-дослідній сфері, для подальшої розробки актуальних проблем адміністративно-правового механізму забезпечення інформаційної безпеки та адаптації національної нормативної бази у цій сфері до вимог Європейського Союзу; навчальному процесі, під час викладання дисциплін «Адміністративне право» та «Інформаційне право»; для підготовки відповідних навчально-методичних матеріалів; сфері правотворчості, для подальшого розвитку адміністративно-правового регулювання інформаційної безпеки; правозастосовній діяльності, для підвищення ефективності діяльності суб'єктом забезпечення інформаційної безпеки на основі національного та зарубіжного досвіду.

Дисертантом розроблено пропозиції щодо зміни та доповнення до чинного законодавства, зокрема: до Законів України «Про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах», «Про державно-приватне партнерство», «Про Державну службу спеціального зв'язку та захисту інформації України», «Про телекомунікації»; до постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Положення про Міністерство внутрішніх справ України», наказів МВС України: «Про затвердження Положення про Інтегровану інформаційно-пошукову систему МВС України», «Про затвердження Регламенту Міністерства внутрішніх справ», запропоновано структуру законопроекту «Про основи державної системи профілактики правопорушень».

Підтримуємо позицію автора щодо поняття адміністративно-правового

механізму забезпечення інформаційної безпеки на основі системного-структурного аналізу законодавства України та Європейського Союзу з урахуванням стандартів НАТО у сфері інформаційної безпеки.

Заслуговує на увагу пропозиції щодо організації взаємодії та координації функціонування системи суб'єктів забезпечення інформаційної безпеки України з можливістю створення спеціального органу для координації діяльності державних та недержавних суб'єктів власників критично важливої інформаційної інфраструктури в сфері забезпечення інформаційної безпеки.

Цінною є характеристика системи суб'єктів забезпечення інформаційної безпеки, позначених у Доктрині інформаційної безпеки України, як структурно-функціональної моделі предметної діяльності, виходячи з оцінки правового регулювання окремих органів у зазначеній сфері та нова юридична конструкція адміністративно-правового режиму забезпечення інформаційної безпеки.

Поряд із вказаними положеннями в дисертації розглядається значна кількість питань прикладного характеру, які стосуються адміністративно-правового механізму забезпечення інформаційної безпеки.

Апробація результатів дослідження.

Апробація результатів дослідження проводилася шляхом їх обговорення на наукових, науково-практичних конференціях та семінарах різного рівня упродовж 2013–2019 років. Основні положення та висновки дисертації, знайшли відображення в 12 наукових публікаціях, зокрема: 5 статтях у наукових фахових виданнях України, серед них 4 статті входять до збірників, включених у наукометричну базу даних «Index Copernicus», 1 – у іноземному науковому виданні, а також у 6 тезах виступів на науково-практичних заходах. У публікаціях достатньо відображені всі розділи дисертаційного дослідження. Автореферат дисертації ідентичний за змістом основним положенням дисертації. Висновки автора щодо значущості його праці для науки та практики видаються правомірними.

Водночас, підкреслюючи теоретичну і практичну цінність дисертаційного дослідження Перуна Т. С., позитивно оцінюючи його загалом, наголошуємо, що *окремі положення дисертації носять дискусійний характер, потребують більш глибокого дослідження та обґрунтування.*

1. У підрозділі 1.1 «Інформаційна безпека як система суспільних відносин і об'єкт правової охорони» на стор. 36-37 інформаційну безпеку (в юридичному сенсі) визначено як сукупність суспільних відносин з приводу: забезпечення доступу до інформаційних ресурсів; створення, використання та поширення інформації, обмеження доступу до інформації; безпечної життєдіяльності в інформаційному середовищі.

Даний підхід, на мою думку, не охоплює усі суспільні відносини у сфері інформаційної безпеки так як не враховано безпеку інформаційних систем, аспекти інформаційної безпеки хмарних технологій і інші напрями.

Доцільно послухати думку автора щодо розширеного трактування поняття інформаційна безпека.

2. У підрозділі 1.2 «Вихідні методологічні засади дослідження інформаційної безпеки» на стор. 62-63 зазначено, що основним елементом методології є система спеціальних юридичних методів: системного, синергетичного, герменевтичного, історико-правового, порівняльно-правового та формально-юридичного та інших.

У подальшому на стор. 190 є посилання на структурний метод дослідження сутність якого у контексті темі дослідження у вказаному підрозділі не розкрито. Доцільно у ході виступу почути думки з вказаного питання.

3. У підрозділі 1.3 «Нормативно-правове забезпечення інформаційної безпеки в Україні» на стор. 73 вказано, що реалізація Доктрини інформаційної безпеки України в контексті гуманізації не може бути забезпечена в умовах подальшої формалізації діяльності ні за допомогою перебудови системи суб'єктів, що реалізують інформаційну політику і забезпечують інформаційну безпеку, ні за допомогою зміни процесуального законодавства, ні за допомогою

створення нових, додаткових гарантій забезпечення та захисту прав людини в сфері правосуддя, без зміни нормативно-правової бази технічної складової. Указаний підхід обґрунтовано у аналітичній записці Національного інституту стратегічних досліджень при Президенті України «Проблеми впровадження сучасних стандартів інформаційної безпеки в умовах становлення національної системи кібербезпеки України».

Вказане, на нашу думку, є дискусійним за рядом напрямів. У зв'язку з тим, що у тексті не конкретизовані вказані положення, доцільне обґрунтування позиції автора із зазначеного питання.

4. У підрозділі 2.2 «Адміністративно-правове регулювання забезпечення інформаційної безпеки у контексті державного управління та державного регулювання інформаційної безпеки» на стор. 119 вказано, що незважаючи на багатолікості форм і видів державної підтримки, слід зупинитися саме на видах підтримки, які отримують фінансове вираження в грошовому еквіваленті. Серед них: інвестиції, субсидії, бюджетне та податкове кредитування, податкові пільги. Такі форми адміністративно-правового регулювання припускають покладання додаткових фінансових зобов'язань на державний і місцеві бюджети, що передбачено Доктриною інформаційної безпеки України та Стратегії кібербезпеки України.

У дослідженні не розкрито суть проблеми, не вказано які конкретні заходи пропонуються. Це доцільно розглянути під час захисту.

5. У підрозділі 2.4 «Особливості адміністративно-правового режиму інформаційної безпеки» вказано, що контроль є невід'ємною інструментальною функцією адміністративно-правового режиму публічного управління, що забезпечує зворотний зв'язок об'єкта управління з його суб'єктом, але не збігається з подальшим регулюючим впливом контролюючого суб'єкта на контрольований суб'єкт, що є наслідком отримання контрольної інформації.

Водночас, автором не зазначено як реалізується контрольна функція в контексті адміністративно-правового механізму забезпечення інформаційної безпеки.

Висновок щодо відповідності дисертації встановленим вимогам.

Висловлені зауваження не перешкоджають позитивному ставленню до виконаної Перуном Т. С. дослідницької роботи, а здійснений автором творчий пошук заслуговує на повагу та позитивну підтримку. Рецензована дисертація вирішує конкретне науково-прикладне завдання, містить раніше незахищені положення, які є особистими напрацюваннями автора, мають наукову цінність і позитивне значення для подальшого розвитку адміністративно-правового механізму забезпечення інформаційної безпеки України, зокрема, і загалом теорії адміністративного та інформаційного права.

Дисертаційні матеріали належним чином оприлюднені та пройшли апробацію в наукових публікаціях і виступах на конференціях. Зміст дисертації відповідає вимогам МОН України та відповідно відображений в авторефераті.

Дисертація за актуальністю, ступенем наукової новизни, обґрунтованістю та достовірністю, науковою та практичною значущістю отриманих результатів, повнотою їх викладення в опублікованих дисертантом наукових працях, за оформленням відповідає вимогам пунктів 9 і 11 Порядку присудження наукових ступенів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 № 567, а її автор – Перун Тарас Степанович за підсумками позитивного публічного захисту заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право.

Офіційний опонент:

**Професор кафедри адміністративного,
фінансового та інформаційного права**

Київського національного

торговельно-економічного університету,

доктор юридичних наук

В.О.Тімашов

